

پازار ایرتسی -- فی ۱۴ ربیع الاول سنه ۳۲۷ وفی ۲۳ مارت سنه ۳۲۵

جمعیت علمیہ اسلامیہ نك ناشر افکاریدر

مدیر مسئول :

معمار زادہ

محمد علی

سر محرر :

فاتح مجیز درسعاملرندن

مصطفی صبری

صاحب امتیاز :

فاتح مجیز درسعاملرندن

شہری احمد

مندرجات

اجتہاد م . ح	دیانتک مدنیتہ لزوی مصطفی تقی
دیانتدن تجرد . مدنیتندہ تباعددر ابن الامین احمدتوفیقی	قوسودہ واقع فیروز بک جمعیتی رجب
لامصیبة اعظم من الجهل ابن الامین محمود کمال	ادبیات
دین اسلامده هدف مناقشه اولان مسائلدن مصطفی صبری	منظومہ تاریخیہ حافظ عثمان الموصلی
استبداد . دین حسین حازم	مفرقہ
سیاست شرعیہ ابن حازم . فرید	

نسخہ سی ۱ پارہ در

آبونہ اجرتی (ہوستہ اجرتیہ برابر)

عالمک اجنبیہ ایچون :

۱۲,۶۰ فرائق

» ۶,۳۰

استانبول وولایات ایچون :

برسنہ لک ۶۰ غروش

الٹی آلفی ۳۰ »

درج ایدلمان اوراق اعادہ اولنماز

قارئلر مژہ :

اکثر مقالہ ایات کریمہ واحادیث نبویہ درج ایدلمش بولندی بی نظر اعتبارہ آلنہرق رعایتسز لکده بولنلمامسی
رجا اولنور .

درسمادت

بکر افندی مطبعہ سی — وزیرخان

الفات مفسده سنه اتباع ايله — بروادی خطر انکیزده
— جستجوی مطلب ایدن تبه کاران، علم الیقین بیلملیدر لکه
مکارم اخلاق، آتیق متمم مکارم اخلاق صلیا علیه
وسلم اقدمز حضرت زینک اثر مقدس لر نی تعقیب ايله
تحصیل ایدیه بیلیر .

طریق هدی . شاهراه مصطفادر ..

ای اخوان دین ، ماضیمز بك مظلم . بك مؤلدر .
بوندن مكره اغراض فاسد ددن تجردله — سایه دین
میننده — منور . روح پرور بر استقبال تبیه و تأمین
ایتمک — متحداً متمادی — جالیشه لم .

غیرت بزدن . توفیق حقندرن .

ابن الامین

محمود کمال

دین اسلامده هدف مناقشه اولان مسائلدن

« طلاق »

مابعد

برقاچ سنه اول اقدام غزته سی عالم اسلام سر لوحه سی
التده ترویج دین اسلام مقصدیه بر مقاله نشر ایتش ،
دها طوغریسی اسلامیتک اوروپاچه معروف بر مروجی
اسانندن صادر اولان بر نطق کال تقدیرات ايله نقل
ایلمش ایدی . لکن مقاله نك یاخود نطقک مندرجاتی
بكا بك غریب کشیدی .. ذیلوردی که :

« دین اسلامده قادی نلرک ارککاردن دون بر مرتبه ده
بولنسنه دائر بر فکر باطل یوقدر . »

حال بوکه دین اسلامک بویه هم یالان همده پاکش
مدا بحدن مستفی اولدیغی اخطاسار ایتک وجا بیدنر .
هم یالان همده پاکیش تمیرلرمز مبالغیه حمل اولمده ون،
چونکه اوجه ده بوق ذیلن شی وار و باطل دنیلان
شی ده حقدر . هم اودرجه ده حقدرکه یوقارده اثبات

نفسه عصبان — معرفتک زاده فضیلتی اولان — حسن
اخلاق ايله رهین امکندر .

هر درلو سعادت، معرفتدن نشأت ایدر . اسالاس
سعادت اولان حریتک معنای حقیقی سی معرفتدر .
زیرا — ترجمه حال دنیا ؛ تعبیر آخرله ترجمان ماضی
اولان — تاریخ . شهود صادقه، وثائق معتبره ايله اثبات
ایدیورکه هر زمین وزمانده معرفت حریتی . جهل اسری
ایجاب ایتشدر .

بعیده کیتمک نه لازم . بزی اولان نفسمزه . ثانیاً
بعض نفوس منحوسیه اسیر و

« ای وای کجا مجال تدبیر »

« یک کردن و صدهزار زنجیر »

نوحه سیله مایوس تدبیر ایدن نه ایدی ؟

بر اذدر هزار سرکبی وجودیمزه صاریلان جهل
ایله — بشکیده کی چو جقار مزدن یوزیاشدنکی دده لرمزه
وارنجه قدر عموم افرادمزه فرمانبر اولان — سوء
اخلاق دکلیدی ؟

مؤسس مدنیت، حامی حریت اولان دین مقدس مزک
احکام فیاضانه سندن استناره ایده میجک مرتبه ده عبون
اتباعمز، ژنکدار اولمش ایسه اطراف مزده کی ملل ونجندن
عبرت آلوده — حقیقتده روح الحیاة الطافنه لایق
اولان — حریت شخصیه و وجدانیه مزه ناك اوله بیلمک
ایچون هرشیدن اول ازاله جهله صرف مساعی ایتسیدک
نه (مجال تدبیر) دن محروم اولوردق . نه ده (کردیمزه
صدهزار زنجیر) طاقاردق .

ظهور غیره ايله استحصال ایدیان اداره مشروطیه
ابدیاً محافظه ، حیات مغویه مزنی ادامه ایده بیلمک
ایچون بوکونده یکنه تدبیرمز — دشمن جان و ایمانمز
اولان — جهلاک احساسنه . معرفتک احیاسنه . معرفت
سایه سنده مکارم اخلاقک انتشارینه چالیشمتدن عبارتدر .
نفس لوامه لرینک هوسات لیمه سنه . ایلدیس خیتک

مقاله مذکورہ تک جملہ غرائبین یا خود غریب جملہ نردن بریوہ شو ایدی : « اسلامیتہ قادیلردہ طلاق طلب ایتک حقہ مالکدرلر .

پک انی . شمدی بوندن نہ چقار ؟ اونی طلب ایتک حقہ مالکدرلر لکن هر طلب اسعاف ایدیلیرمی ؟ ایشته بو برسوزدرکہ نہ یا کلاشدر . نہ دہ طوغریدر . اٹوغریری بو رتقلب و اتشوبشدن بشقہ برشی دکدرلر . اگر اسلام قادیلری ار کککارینی تطلق ایدہ بیلیرلر دیمک ایسہ بو حال دین اسلامدہ بولمندی کی بونکله ادیان سائرہ احبابہ دہ یارانیلماز . چونکہ بواصول طلاق اولردہ غریب کلیر . ینہ درین دوشونیلورسہ بوقفردہ برنجی فقرہ بہ نظیرہ اولہرق ار کککارک حق طلاق مالکیتی حقہ دکی قانون اسلامی نامہ برتستر مقبولیت کسترانہ اولہ حقدرلر . حال بوکہ اولقانونک اس اساس شوبتی اولان تفوق رحال بحی عون حقہ بروجہ بالا اثبات ایدلرکدن صکرہ ارتق بولہ اہمامل تسترلرہ . بربرلرہ احتیاججز یوقدر . ایشته اسلامیتہ طلاق ار کککار ایقاع ایدہ بیلیرلر . چونکہ رجالک حق تفوق ، حق آمریتی بونکله امام ایدیلیر . چونکہ بر آمر تحت اداره سندہ بولسان برکیمسہ نک علاقہ سنی قطع ایدہ بیلیمک صلاحیتہ مالک اولمزرہ عاجز عداولنور .

برقادینک ایستدیک زمان نفسی تطلقہ مأذون اولوق اوزرہ عقد ازدواج ایدہ بیلیمسی حقندہ برمسئلہ فقہیہ واردرکہ بومسئلہ « ایشته تمام اسلامیتہ اصول طلاق اوزرینہ دریمان ایدیلن شکایات باصدیرلش اولدی » طرزنند شادان برنفس اطمینان ایلہ تلقی اولمقدن زیادہ محتاج توجیہ مسائیلن عد اولمغہ لاقدر . چونکہ بولتوق حق طلاق رجالہ بخش ایتکدکی بحاسن حکمیدن هنوز ذائل بولمقی کی برنقصان ادراک الحبا آتنددر . بر اصول طلاق حقندہ شکایاتک انقطاعیہ قناعت ایدہ می . تقدیرات عظیمہ بکارز . شکایاتک برچارہ

ایستدیکمز وجهلہ بونی اوروپالیردہ ولو ضمناً فقط قطیاً قبول ایتدیلردر . یعنی قادیلرک مکتسبات علمیہ لرینی تحدید ایتدیلردر . شمدی عجبا احکام اسلامیہ دن اولان بر حقیقی ہم دہ عقل و حکمتہ موافقتی نزد اولی الا بصارده تسلیم اولمغہ باشلاندیقی برزمانہ تکذیب ایتکدن مقصد نہ اولہ بیلیر ؟ دین اسلامی مدافعہ وظیفہ سنہ اعلیٰ اولیان بعض انسانلرک صلاحیتلری خاجندہ ادرصرہ بونک کی بعض حقایق اسلامیہ دن انکارہ قائمشد قلمری کور بابورک بو حال اہل و اربابنسک سکوتن زیادہ مضر وشایان تأسفدر . چونکہ احکام اسلامیہ دن تحریف و طرف مخالفک رأیہ تقرب و امالہ صورتیلہ ترویج ایلمک . معنادہ دین اسلامی دکل طرف مخالفک رأی ترویج ایتک اولہ جتی جہتہ بو حرکت مسلمانن ایچون بر خدمت دکل اہانت عد اولمغہ سزادر . بناء علیہ او بولدکی ہتکاران ایشته بو درلو جملہ لرلہ اوروپا ارباب دقتی . حکمانی مجلوب و اسلام علمانی منسون اولہ جتی قدر سادہ دن فرض ایدیورلر سہ یا کلپورلر . دین اسلامدہ کذب و تصنع پک مذمومدر . بناء علیہ اوروپالیرک بومسئلہ کی دکدرہ حقیقہ غیر معقول ظن ایتدیلری برشیئی احکام اسلامیہ احتوا ایتسہ ینہ بونی صافلامق . انکار ایتک اسلامیت حقندہ داعی شہہ اولور . معرفت حقیقی اعتراف و حقیقتی اثبات ایتکدر بردہ ذاتاً اوروپالیرک قواعد اسلامیہ من حقندہ کی اطلاعاتی بولہ غیر موثوق منابعدن غرتہ لردن غرتہ می قلمندن چقمہ آثاردن یا خوددہ اشخاصدن مقتبس اولدیفنہ مبنی اکثریتلہ اصانہ مطابق دکدر . بناء علیہ اونلر ایچون اسلامتک تقدیر علوی بو خصوصہ الحق عینی عینہ معلومات پیدا ایتلریلہ قابلدن . یعنی بز محضاً اونلرک احکام دینیہ مزی طوغریمجہ اوکر تلمیخی آرزو ایدرز . چونکہ بونک بو طوغریمسندن ایچی اولہ ساز .

تسویه بولنق صورتیله باصدیرلمسئه سوئچمکده عجله ایدنلر و قتیله اوشکایانه کوش قبول اوزاتمقدهده عجله ایدنلر، محاکمه عقیلیه لزوم کورمینلردر. ایشته بوجاره تسویه اگ زیاده بزم ایشیمزه یارماق لازم کلدیکی حالدده بز بونکله متسی اولمغه قالمیشمه یز. چونکه قادینلرک حق طلاقه مالکیتی عقل و حکمت مقتضی ایسه اسلامیت کبی بوحقی اولنره طوغریدن طوغرییه و یرمیوب آیریجه برطریق تقریبی بولمغه احتیاج کوسترین بردین مؤاخذهدن قورتلماق لازم کلیر.

سالف الذکر مسئله فقیهک توجیهی ایسه بوجه آتیدر: زوجنهک ایقاع طلاقه مالکیتی ینه زوجک کندیسنه بخش ایتسبله حاصل اولدیغندن مسئله دین اسلامدهکی تفضیل رجال قانونی ایله متوافقدر. زیرا امر طلاقک بعدالنکاح زوجیه تفویض ایدلمسی ینه بوحقک زوج طرفندن برنوع استعمالی دینک اولدیگی کی تفویض مذکورک حین نکاحده اجراسی دخی بوقیلدن خارج دکلدر. وحدذاتنده ارککاکر ایچون حائر اولدقلری صلاحیتدن قادینلره دخی ویره یلمه لری ایکنی برصلاحیت تشکیل ایدر.

سالف الذکر مسئله فقیهک توجیهی ایسه بوجه آتیدر: زوجنهک ایقاع طلاقه مالکیتی ینه زوجک کندیسنه بخش ایتسبله حاصل اولدیغندن مسئله دین اسلامدهکی تفضیل رجال قانونی ایله متوافقدر. زیرا امر طلاقک بعدالنکاح زوجیه تفویض ایدلمسی ینه بوحقک زوج طرفندن برنوع استعمالی دینک اولدیگی کی تفویض مذکورک حین نکاحده اجراسی دخی بوقیلدن خارج دکلدر. وحدذاتنده ارککاکر ایچون حائر اولدقلری صلاحیتدن قادینلره دخی ویره یلمه لری ایکنی برصلاحیت تشکیل ایدر.

شمدی طلاقک صورت اسلامیه سی عقل و حکمت و توافق مصلحت نقطه نظرندن صور محمله سائرله ایله موازنه ایده جکیز.

صو سائر شونلردر:

۱ طلاقک قالدین طرفندن ایقاع و اجراسی .

۲ قالدین ایله ارککاک بوحقده اشتراکی .

۳ بوحقه ایکسینکده مالک اولماسی .

ایشته اولابوصورتلردن برنجیسنک نه قدر غریب.

نه قدر غیر معقول اولدیگی ظاهردر. بوغرابته یعنی

بوکا دائر بزده کولدریجی حکایه لر واردر. مثلاً زوج

ایله زوجیه سنن و فیره یکدیگرندن نمونیتله امرارحیات

ایتمکده ایکن برکون زوج بیوک برتلاش [تلاشی] و تردله

معقولیتی تأیید ایتمکدهدر.

کله امر طلاقک زوج ایله زوجهنده هر ایکسینک رأیبله حصوله کمنندن عبارت اولان ایکینچی طریق: طرفینک موافقیته انعقاد ایدن نکاحک رفع وازالاسی یسه اوصورتله زوج ایله زوجیه بیننده بالتراضی قرارلشدیریلماق مناسب اوله جنی ورأی واحدک کفایتنه نسبتله ایکی رأیه احتیاج حاصل اولماق وقوعات طلاقینی تقلیل ایده جکی ملاحظه سننه نظراً بوصورت شایان تصویب کبی کورونیورسده بونده اولابزوجک حق حاکمیتی اخلال اولنق محذوری واردر. اما نکاحک بدایت عقدنده زوجک هرهانکی برقادین اوزرنده حق حاکمیتی تقریر و تمین ایدنجه قدر ایکینچی بررأیک مشارکت و انضمامنه احتیاج ضروری اولوب اوندن صکره سنده ارتق مالک اولدیگی حق حاکمک محافظه سننه برمانع بولمیدی حالدده حق مذکورک اخلال و اضاعه ایدایی جائز اولماز.

ثانیاً بوصوله نظراً وقوعات طلاقینهک قتل پیدا

استبداد، دین

[مابعد]

محررین افرنج ، استبداد دینی ایله استبداد سیاسی بیننده کی مشاکلی شو بولده تصویر ایدیورلر :
تعالیم دینیه ، کتب سماویه هیئت بشریه یی کنسه و حقیقتی ادراکدن عقلک عاجز بولندینی بر قوه عظیمه هائیه قارشی احتیاسات خشیتکارانه پرورده ایتمککه دعوت ایده رک ، حال زندگانیسده هر درلو مصیبت ، بعدالمات ایسه مدید یاخود مخدر بر عذاب ایله گرفتار اولمق وعید شسیدیله اولیه لرزه ناک ایلرکه بتون قوای مدرکه بشر ، بو تهدید هائل قارشیسنده عادتاکندندن کچر ، تلقی ایلدیکی اوهاهم وخیالاته بلا فکر و نظر کرداده تسلیم اولور .

صوکره .. بو تعالیم دینیه ؛ بشری او قورقونج دوزخلردن تخلیص ایتمککه ذریعه اوله حق بر طاقم فوز و نجات قابولری آچار . بو ابواب منجیه ناک حاجلکی وظیفه سی هیئت بشرییدن بر قمم مخصوص درعهده ایتمشدر . دخوله سی ذلت غی وضاللی اعتراف ایتمککه برابر دربانلرک مدار تعیشی اوله حق بر مبلغ معینک بیت المالدن منتظما کندیلرینه ویرلمی خصوصنی تحت تکافه آلمق ویاخود ثمن غفران اولمق اوزره معین بر مقدار جزیه احترام تقدیم ایلمک صورتلرندن برله قلاباً قالباً ایفای تعظیم ایتمکدر . بو حاجلردن بعضلری بوبایدہ او قدر ایلری کیدرلرکه دگل اشباحی ، ارواحیده فدیة نجات و رسم مرور اخذ ایتمککری مدتیجه ملاقاتدن منع ایدرلر .

سیاحت آشنایان استبدادده حرکات متحرکانه لرینی بوقبیل اساس اوزرینه قورارلر . کویا بشر ، حریت شخصیه سینه غیر مالک ؛ حیات اجتماعیدن نصیبلری آنجیق حفظ نوعدن عبارت بر حیوان بی ادراک درکسنده اولوب مجرد کندیلرینک آمال مستبدانه سی اجرایه خادم اولمق

ایتمیسه وهله اولاده ظن اولندینی کچی طوغری دکلدیر . چونکه برکامله ناقصی قاریشیدیرمق هیج بر وقتده کاملی حال استقلالنده بر افاق وزمام کاری تمامیه اوکا تودیع واحاله ایلمک قدر موافق نتیجه لر ویره مز . ایسته بوراده ده عقل ، فکری ، تجربه سی ، مکانت و معلوماتی دها زیاده اولمق لازم کلن و طلاق عهدده روت و کفایتیه تفویض اولغسی ایله برابر زرد خداده ابغض المباحات اولدینی وذواقین وذواقک سزاوار لعنت اولدقلمی بیانات شرعیه ایله کندیسنبجه معلوم اولان و معلوماتیه دها زیاده بر جدیت و متانتیه توفیق حرکت ایده بیلن رجاله شو امر مهمک بتون مسئولیتی تحمیل اولندینی زمان وظیفه سی نه قدر بیوک بر بصیرت و مبالغات ایله تقدیر و اداره ایده چکی مأمول بولمنسینه مقابل بو وظیفه ناک ، بومسئولیتک بر قسمی قادیانه عائد اولدینی صورنده شو حال ، وقوع طلاق تصعب ایتمک شویله طو رسون قادیانک اوراق برسانقه عصینته و فضله اوله رق حق طلاقه اشرا کنک بخش ایلدیکی حس غرور ایله هیج بو قدرن ایجاد ایده چکی خیر چینلقلری متعاقب طلاقدن حصه صلاحیتی ایقاعه قدر ایلر یله میسی زوجکده موازنه سی بوزار . یاربلاغش اولان بو طریق تهورک جریانسه اونده قایدیرر . ذاتاً بتون مسئولیتک ، عهده سنده بولمامسی کندیسینی از چوق مسامحه حاضر لامشدر .

شو تقصیلات انسانسده طلاقک اوزون اوزادی افتراق فعلی حصوله توقف ایتموب بر چفت سوزدن عبارت اولدینی اونو تمامیلرکه بوده شریعت اسلامیه ناک انسانلر حقنده اغزلرندن چیغان ککانه قیمت و اهمیت ویرمیسی وسوز دینلن خصیصه بشریه ناک بر منای معبری بر تائیری اولمق اقتضا ایتمی حکمتنه مستنددر .

مابعدی وار

مصطفی صبری